

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 74g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional
*(neclaritatea contravenției care stabilește răspunderea pentru încălcarea
normelor privind efectuarea transportului rutier și imposibilitatea
individualizării pedepsei aferente)*

CHIȘINĂU
12 iulie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 31 mai 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 iulie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor:

- „nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute la [...] art. 49 [...] din Codul transporturilor rutiere”,
- „amendă de la 240 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice” din articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl avocat Valeriu Bîrcă, în interesele S.R.L. „Beton Service”, parte în dosarul nr. 5r-6452/21, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 5 noiembrie 2021, Agenția Națională Transport Auto a întocmit un proces-verbal de constatare a contravenției și o decizie de aplicare a sancțiunii contravenționale în privința S.R.L. „Beton Service”, care a fost sancționată cu o amendă de 450 unități convenționale pentru comiterea contravenției prevăzută de articolul 197 alin. (29) [*încălcarea normelor de efectuare a transportului rutier de persoane și mărfuri*] din Codul contravențional. Agenția Națională Transport Auto a constatat că în cadrul desfășurării activității de transport rutier, S.R.L. „Beton Service” a încălcat obligațiile prevăzute de articolul 49 literele a), g), p) și q) din Codul transporturilor rutiere.

4. La 19 noiembrie 2021, S.R.L. „Beton Service” a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, o contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și împotriva deciziei de sancționare din 5 noiembrie 2021.

5. În cadrul procesului, dl avocat Valeriu Bîrcă a ridicat, în interesele S.R.L. „Beton Service”, excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate *supra* la § 1.

6. Printr-o încheiere din 27 mai 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului

internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 197
Încălcarea normelor de efectuare a
transportului rutier de persoane și mărfuri

„(29) **Nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute la** art. 23 alin. (8), art. 31²¹, art. 31²⁶ alin. (4), art. 31³⁶ alin. (6), art. 31⁴² alin. (3), art. 48, **art. 49**, art. 62² alin. (1), art. 79 **din Codul transporturilor rutiere**, la art. 20 alin. (2) din Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

se sancționează **cu amendă de la 240 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.**”

9. Prevederile relevante ale Codului transporturilor rutiere, adoptat prin Legea nr. 150 din 17 iulie 2014, sunt următoarele:

Articolul 49

„Operatorii de transport rutier/întreprinderile care efectuează operațiuni de transport rutier au următoarele obligații:

a) să se conducă de prezentul cod și reglementările în vigoare specifice fiecărui tip de transport rutier efectuat;

[...]

g) să asigure instruirea și perfecționarea profesională continuă a managerului de transport rutier și a conducătorilor auto;

[...]

p) să efectueze transporturile rutiere numai cu respectarea maselor totale maxime autorizate și/sau în limita capacității de îmbarcare stabilită de uzina producătoare a vehiculului rutier utilizat și/sau de standardele în vigoare;

q) să respecte regulile și procedurile ce trebuie urmate în cazul vehiculelor rutiere sau al încărcăturilor cu greutate și/sau gabarite care depășesc limitele maxime admise;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării susține că textul legal „nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute la [...] art. 49

[...] din Codul transporturilor rutiere” din articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional poate fi aplicat în mod extensiv și defavorabil de către agenții constatatori și de instanța de judecată. Din acest motiv, autorul pretinde că textul contestat nu corespunde condițiilor calității legii, impuse de articolul 23 din Constituție.

11. Totodată, autorul susține că sancțiunea prevăzută de articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional nu este proporțională cu scopul urmărit și afectează dreptul de proprietate. Autorul a menționat că, potrivit HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 110, nu doar pedeapsa fixă stabilită de către legislator, dar și diferența relativ mică dintre limita minimă și maximă a sancțiunii sunt de natură să afecteze dreptul la un proces echitabil.

12. În opinia autorului, prevederile contestate sunt contrare articolelor 20, 21, 22, 23, 26, 46, 54 și 72 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul unei părți în proces, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie prevederile menționate *supra* la § 1. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea subliniază că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei contestații împotriva unui proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute de articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional și decizia aferentă de sancționare. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la examinarea acestei cauze.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

19. Autorul sesizării susține că textele contestate încalcă articolele 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 72 [*categorii de legi*] din Constituție.

20. Cu privire la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul

sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20).

21. **Cu privire la prima parte a textului contestat** „nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute la [...] art. 49 [...] din Codul transporturilor rutiere” din articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional, Curtea observă că autorul sesizării nu a argumentat în ce măsură acesta contravine articolelor 20, 21, 22, 26 și 72 din Constituție.

22. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și preluarea unor considerente din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului sau a Curții Constituționale în lipsa unei argumentări proprii nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 34 din 22 martie 2022, § 23). Totodată, Curtea observă că autorul nu a argumentat în ce măsură textul contestat în discuție nu este clar și previzibil pentru cauza sa contravențională.

23. Autorul sesizării afirmă că prevederile articolului 49 din Codul transporturilor rutiere au fost aplicate în lipsa unei argumentări din partea agentului constatat. Curtea conchide că, sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea prevederilor contestate, autorul excepției își exprimă de fapt dezacordul cu modul în care au fost interpretate și aplicate prevederile contestate de către agentul constatat. În jurisprudența sa constantă, Curtea a subliniat că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

24. În aceste condiții, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate în raport cu prima parte a textului contestat.

25. **Cu referire la cea de-a doua parte a textului contestat**, autorul sesizării pretinde că sancțiunea prevăzută de articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional nu este proporțională cu scopul urmărit și afectează dreptul de proprietate. În acest sens, autorul a făcut trimitere la jurisprudența Curții, potrivit căreia nu doar pedeapsa fixă stabilită de către legislator, dar și diferența relativ mică dintre limita minimă și maximă a sancțiunii sunt de natură să afecteze dreptul la un proces echitabil (HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 110).

26. Cu privire la acest aspect, Curtea subliniază că controlul de constituționalitate efectuat în hotărârea menționată *supra* nu s-a limitat doar la compararea limitelor de pedeapsă prevăzute de legislator, ci a vizat o analiză complexă în funcție de **fapta prejudiciabilă** și de **multitudinea modalităților de comitere** a acesteia de către contravenient. În acea cauză, **Curtea a constatat că în cazul persoanelor fizice**, diferența dintre limita minimă a pedepsei și limita maximă a pedepsei nu îi acordă instanței de judecată posibilitatea de a aprecia proporționalitatea sancțiunii aplicate prin raportare la fapta contravențională și la circumstanțele cazului, astfel încât să existe un echilibru corect între scopul legii contravenționale și mijloace, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri. **În cazul persoanelor juridice**, **Curtea a constatat** că modalitățile factuale de comitere a faptei prejudiciabile nu pot fi atât de variate și prin urmare îi permite agentului constatat și instanței de judecată să individualizeze amenda în funcție de

facta contravențională comisă (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, §§ 110-112).

27. Așadar, stabilirea *per se* a unor limite de pedeapsă a căror diferență este relativ mică nu implică în mod automat o problemă de proporționalitate la modul abstract. Doar efectuarea unei analize în ansamblu a modalităților factuale de comitere a contravenției în raport cu limitele de pedeapsă stabilite de legislator permite stabilirea unei concluzii privind încălcarea sau neîncălcarea dreptului la un proces echitabil.

28. Totodată, în DCC nr. 84 din 9 iulie 2018, Curtea a examinat constituționalitatea sancțiunii de la articolul 257 alin. (8) din Codul fiscal stabilită pentru neinformarea subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat de către agentul economic care operează sub controlul unui post fiscal. Pentru încălcarea obligației de informare, norma indicată prevede o amendă egală cu suma operațiunilor economice respective. În acel caz, Curtea a reținut că textul de lege contestat stabilește o situație obiectivă, care nu poate fi circumstanțiată. De asemenea, Curtea a observat că încălcarea obligației stabilite nu poate avea loc decât cu intenție și că în acel tip de cazuri nu pot exista circumstanțe particulare care să pondereze sancțiunea aplicată. Situația prevăzută de către legislator era una obiectivă: omisiunea informării, urmată de efectuarea de intrări sau de ieșiri de mărfuri sau de servicii. Sancțiunea stabilită de către legislator în asemenea cazuri reprezenta rezultatul unei puneri în balanță, efectuată de către legislator, în funcție de interesul social apărut și de gravitatea obiectivă a faptei interzise. În concluzie, atunci când legislatorul a dat o soluție pentru o situație care nu presupune circumstanțierea și care nu pretinde efectuarea unei puneri în balanță, **Curtea a reținut că nu poate decât să manifeste deferență față de soluția aleasă de acesta, în materie de sancțiuni aplicabile** (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 84 din 9 iulie 2018, §§ 31-33).

29. În prezenta cauză, Curtea va verifica dacă în situațiile prevăzute de norma contestată este posibilă individualizarea pedepsei de către instanța de judecată ținând cont de fapta prejudiciabilă și de modalitățile de comitere a contravenției.

30. Analizând norma contestată în coroborare cu articolul 49 din Codul transporturilor rutiere, la care autorul sesizării face trimitere, Curtea observă că legislatorul a hotărât să sancționeze operatorii de transport rutier și întreprinderile care efectuează operațiuni de transport rutier pentru nerespectarea unor obligații prevăzute în articolul vizat. Prin urmare, Curtea constată că această normă este destinată profesioniștilor care efectuează operațiuni de transport rutier și cărora le sunt impuse obligații prevăzute în mod clar de Codul transporturilor rutiere.

31. Așadar, Curtea observă că obligațiile prevăzute de norma de trimitere reglementează situații obiective, exhaustiv stabilite în sarcina unor subiecți activi speciali, ale căror modalități factuale nu pot varia. De exemplu, în această cauză, nerespectarea obligației de a transporta mărfuri și persoane în limita maselor maxime autorizate și/sau în limita capacității de îmbarcare stabilită de uzina producătoare a vehiculului rutier utilizat și/sau de standardele în vigoare, așa cum aceasta este stabilită de articolul 49 lit. p) din Codul transporturilor rutiere, nu poate avea loc decât sub forma intenției. Aceeași concluzie este valabilă și în cazul altor obligații în discuție stabilite

de articolul 49 literele a), g) și q) din Codul citat. Curtea reține că și în cazurile invocate de autorul sesizării nu există circumstanțe particulare care să facă necesară intervenția instanței în ponderarea sancțiunii aplicate. Prin urmare, **Curtea manifestă deferență față de soluția aleasă de legislator, în materia sancțiunilor aplicabile.**

32. În concluzie, Curtea constată că limitele de pedeapsă stabilite de legislator pentru încălcarea obligațiilor prevăzute de articolul 49 literele a), g), p) și q) din Codul transporturilor rutiere nu constituie, la modul abstract, o ingerință în dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție.

33. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor:

- „nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute la [...] art. 49 [...] din Codul transporturilor rutiere”,
- „amendă de la 240 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice” din articolul 197 alin. (29) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl avocat Valeriu Bîrcă, în interesele S.R.L. „Beton Service”, parte în dosarul nr. 5r-6452/21, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 iulie 2022

DCC nr. 98

Dosarul nr. 74g/2022